

EESTLASED VENE ARMEES IMPEERIUMI LÕPUPERIOODIL (1900–1917)

TÕNU TANNBERG

Sissejuhatuseks

Põhjasõja (1700–1721) ajal liideti endised Rootsi Läänemereproovintsid Venemaa koosseisu (1710), millega omakorda kaasnes Eesti ala (laiemalt Eesti-, Liivi- ja Kuramaa kubermangude) lülitamine kujuneva impeeriumi sõjaväesüsteemi. See oli pikaajaline protsess, mille peamisteks tagajärgedeks oli esiteks põliselanike — eestlaste ja lätlaste — järk-järguline kaasamine sõjaväekohustuse täitmisele (alguses nekrutikohustuse, hiljem üldise sõjaväekohustuse ning erakorraliselt 19. sajandi 1. poolel ka maakaitseväekohustuse raames) ning teiseks nende võimaluste loomine teenistuseks ohvitseridena Vene armees.

Üldises plaanis võib selles protsessis — Eesti ala integreerimises impeeriumi sõjaväesüsteemi — selgelt eristada kolme perioodi:

- 1) aastad 1710–1796 — ajajärk, mil Eesti ala oli ametlikult vabastatud riiklikust sõjaväekohustusest — nekrutikohustusest ning ohvitserideks said tõenäoliselt vaid üksikud eestlased;
- 2) aastad 1796–1874 kui nekrutikohustuse aeg, millele sõdade ajal lisandus veel maakaitseväe e. miilitsakohustus; ühtlasi oli see ajajärguks, mil järjest rohkem eestlasi tõusid ohvitseriks (eriti nimetatud perioodi lõpus). Sel perioodil võeti Eestis sõjaväeteenistusse ligikaudu 95 000–100 000 meest, kellest enamik kunagi kodumaale tagasi ei pöördunud, kuna nad ei elanud ränk-rasket teenistust üle või said lahingutes surma;
- 3) aastad 1874–1917 oli Eestis üldise sõjaväekohustuse ajajärguks, mil teenistusse võeti ligikaudu 200 000 meest ning perioodi lõpuks teenis Vene armees juba üle 3000 eestlasest ohvitseri.

Käesoleva artikli eesmärgiks ei ole tervikliku ülevaate andmine Eesti ala integreerimisprotsessist ja sellega kaasnenud tagajärgedest Vene impeeriumi sõjaväesüsteemi, vaid keskendun eelkõige

20. sajandi algusaastatele kui olulisele murranguperioodile, mis tipnes isevalitsuse kokkuvarisemisega Venemaal 1917. aastal ning Eesti iseseisvumisega 1918. aasta veebruaris. Konkreetsemalt on eesmärgiks:

- iseloomustada ülevaatlilikult eestlaste sõjaväeteenistust sõjaväekohustuse raames;
- analüüsida eestlastest ohvitserkonna kujunemist Vene armee koosseisus;
- kirjeldada eestlastest sõjaväelaste — nii sõdurite kui ohvitseride — koondamist Eestisse 1917. aastal seoses rahvusväeosade loomisega;
- kokkuvõtlikult arutada selle üle, mida eestlaste teenistus Vene armees nii sõdurite kui ohvitseridena kaasa tõi, seda nii positiivses kui negatiivses mõttes.

Eestlased ja üldine sõjaväekohustus

1874. aastal asendati sõjaväe aegunud komplekteerimisviis — nekruetikohustus Venemaal üldise sõjaväekohustusega. 1874. aasta seaduse alusel kuulusid sõjaväekohustuse alla kõik 21 aastaseks (hiljem 20-aastaseks) saanud mehed olenemata seisusest. Tegevteenistuseks vajalik arv noorsõdureid valiti välja liisutõmbamise teel. Teenistusaja pikkuseks kehtestati esialgu maaväes kokku 15 aastat, sh 6 tegevteenistuses ja 9 reservis. I maailmasõja alguseks oli tegevteenistuse pikkuseks maaväes 3 aastat ja reservis 15 aastat. Teenistus mereväes kestis kokku 10 aastat: 5 tegevteenistuses ja 5 aastat reservis. Tegevteenistuse läbiteinud mehed arvati reservi ja hiljem riiklikku maakaitseväge, kuhu lülitati ka need noorsõdurid, kes liisutõmbamisega jäid tegevteenistusest kõrvale. Rahuajal kutsuti tegevteenistusse keskmiselt 25–30% kõigist kutsealustest, sõdade ajal oli teenistusse kutsuste arv mõistagi suurem.

Maailmasõja ajal kehtestati noorsõdurite võtmise läbiviimiseks ajutised eeskirjad, millega loobuti noorsõdurite väljavalimisel liisutõmbamisest: mehed kutsuti teenistusse kutsealuste nimekirjade alusel sundkorras. Sõjaväeteenistusest andsid vabastuse mitmesugused erandid, perekondlikud põhjused, usuline taust ning füüsiline sobimatus (15–20% iga-aastasest kontingendist). Tegevteenistusse ei võetud

pere ainukest toitjat. Samuti olid sõjaväekohustuse täitmisest priid mitmete piirkondade elanikud (eelkõige Kesk-Aasia ja Kaukaasia). Ka soomlased täitsid sõjaväekohustust kuni 1901. aastani oma seaduse alusel ja olid seejärel üldse teenistusest vabastatud. Kokkuvõttes ei täitnud 20. sajandi alguses üldist sõjaväekohustust Venemaal ligi 20% meeselanikkonnast.

Eestis võeti üldise sõjaväekohustuse ajal rahu tingimustes igal aastal sõjaväeteenistusse 1200–2200 noorsõdurit. Aastatel 1875–1913 võeti Eestist noorsõduritena Vene armeesse ligikaudu 100 000 meest. Kui aga lisame ka teistest kubermangudest võetud eestlased — kuni 10 000 meest — saame nimetatud perioodil sõjaväkke võetud eestlaste ligikaudseks koguarvuks 110 000 meest. Enamik eestlasi suunati teenima Venemaa teistes kubermangudes asuvasse vägedesse. 19. sajandi lõpukümnendil suunati valdav osa eestlastest noorsõdureid Poolas asuvate sõjaväeosade täiendavaks komplekteerimiseks¹.

Noorsõdurite rahvusliku koosseisu iseloomustavad suhtarvud peegeldavad üsna täpselt impeeriumi elanikkonna rahvuslikku koostist ning tervikuna demograafilist arengut. Kui üldise sõjaväekohustuse algusaastatel moodustasid eestlased kogu Venemaalt sõjaväeteenistusse võetud noorsõduritest pisut üle 1,1–1,2%, siis maailmasõja eel (1910) oli see näitaja 0,7%. Võrdluseks võib osutada, et lätlaste osakaal sõjaväeteenistusse võetute seas oli 1867. aastal 1,8%, 1878. aastal 1,33% ja 1910. aastal 1,07%. Oluline on meeles pidada, et eestlasi võeti sõjaväeteenistusse ka Venemaa teistest piirkondadest, eelkõige muidugi nendelt aladelt, kuhu 19. sajandi 2. poolel toimunud ümberasumisliikumise vahendusel paljud eestlased olid sattunud. Näiteks 1910. aasta noorsõdurite võtmisel võeti Vene armeesse kokku 3016 eestlast sh Eestimaalt 1213 ja Liivimaalt 1597 meest ehk 2810 eestlast kahest kubermangust kokku. Ülejäänud teenistusse võetud eestlased — 206 meest — pärinesid Peterburi (128 meest), Pihk-

---

¹ Üldise sõjaväekohustuse kohta vt lähemalt: *Tannberg, T.* “Tsaar kui kutsub oma lapsi...”. 1914. aasta mobilisatsioonidest Eesti- ja Liivimaal. Eesti Ajalooarhiivi toimetised 3(10). Tartu, 1998. Lk 193–212.

va (28) Samaara (11) ja veel 11 Venemaa erinevast kubermangust². Seega 1910. aastal 6,8% sõjaväeteenistusse võetud eestlastest pärinesid väljapoolt Eesti- ja Liivimaad.

Täielikult rakendus üldine sõjaväekohustus Venemaal ellu I maailmasõja ajal (1914–1918), mil kaasati lisaks reservile ka riiklik maakaitsevägi. 1914. aastal võeti Eestist sõjaväeteenistusse üle 17 600 reservisti, 3500 noorsõdurit ning ligi 14 500 maakaitseväelast³. Seega võeti esimesel sõjaaastal Eestist teenistusse kokku üle 35 500 mehe ehk vähemalt 7% meeselanikkonnast. Kokku võeti I maailmasõja ajal arvukate mobilisatsioonide ja noorsõdurite võtmiste käigus Eestist sõjaväeteenistusse ligikaudu 100 000 meest, kellest sõjaväljal hukkus või jäi teadmata kadunuks üle 10 000 mehe.

Maailmasõjaaegsetel mobilisatsioonidel ja noorsõdurite võtmistel olid olulised demograafilised, majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed. Sõja ajal vähenes Eestis tuntavalt tööjõuline meeselanikkond (tööjõuliste meeste arv vähenes taludes 30% ja mõisates koguni 45%) ning destabiliseerus järsult rahvastiku tavapärase demograafilise arengu. Terava sotsiaalse probleemina tõusis päevakorra teenistusse kutsutud ja sõjaväljal hukkunud meeste perekondade toetamise küsimus. Eesti ala kujunes sõja ajal rinde vahetuks tagalaks, kus dislotseerus arvukas väekontingent. 1917. aastal paiknes Eestis 100 000–150 000 meest. Selle väekontingendi ülalpidamine lasus suuresti kohalike elanike õulul.

Eestlastest ohvitserkond Vene armees

Esimesed eestlastest ohvitserid teenisid Vene armees kindlasti juba 18. sajandil ja 19. sajandi alguses, kuid tugeva tõuke eesti ohvitserkonna kujunemiseks andis junkrukoolide (hilisemate sõjakoolide) asutamine 1860.–1870. aastatel. Paljud eestlased kasutasid ära tollal avardunud võimalusi sõjalise hariduse saamiseks riigi kulul, mis võimaldas kitsastest sotsiaalsetest oludest hoolimata leida endale perspektiivse eneseteostamise võimaluse elukutselise sõjaväe-

---

² РГИА. F 1292. N 5. S 384.

³ *Tannberg, T.* "Tsaar kui kutsub oma lapsi...". Lk 193–212.

lasena. Tausttegurina mängis olulist rolli eestlaste üldharidusliku taseme tõus 19. sajandi teisel poolel ning venestuskampaania tagajärjel paranenud vene keele oskus. Eriti jõudsalt kasvas ohvitseriks pürgivate eestlaste arv 20. sajandi alguses.

Nii hakkaski tollal — 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi alguses — Vene armee koosseisus kujunema eestlastest ohvitserkond⁴. Ajavahemikus 1870–1914 lõpetas sõjakooli ja ülendati teenistuses alamleitnandiks ligikaudu 260 eestlast. Sõjalistest õppeasutustest oli eestlaste seas kõige populaarsem kindlasti Vilno sõjakool (vähemalt 76 eestlasest lõpetajat). Suhteliselt palju eestlasi (52 isikut) õppis Peterburi jalaväe junkrukoolis (Vladimiri sõjakoolis). Lisaks kaadriohvitseridele oli maailmasõja eel Vene armees veel ligikaudu 200 reservohvitseri. Seega kokku oli I maailmasõja eel eestlastest ohvitseri üle 460, kelle osakaal Vene ohvitserkonnas tervikuna moodustas 1914. aasta algul ligikaudu 0,4%.

Oluliseks perioodiks Eesti ohvitserkonna kujunemises sai I maailmasõda. Maailmasõja vallandumisega 1914. aastal mobiiliseeriti lisaks tegevteenistuses olevatele kaadriohvitseridele üle 180 eestlasest reservohvitseri (enamasti reservlipnikud). Sõja ajal lõpetas lipnike kooli või sõjakooli lühendatud kursuse ligikaudu 2200 eestlast. Enamik neist (ligi 2/3) lõpetasid lipnike kooli 1917. aastal. Sama aasta sügisel teenis Vene armees juba ligemale 3000 eestlasest ohvitseri (üle 90% jalaväelased), nende seas mitukümmend staabi- ja kindralstaabi ohvitseri ning vähemalt kolm kindralit. Kolme diviisi- ja brigaadi ning kümnekonna polguülema kõrval võitles rindel umbes 600 eestlasest roodu- ja pataljonikomandöri. Ligi 30 eestlasest ohvitseri oli omandanud kõrgema sõjalise hariduse, st. lõpetanud Nikolai Kindralstaabi Akadeemia või mõne muu kõrgema sõjalise õppeasutuse. 1917. aasta sügisel moodustasid eesti soost ohvitserid Vene ohvitserkonnast juba umbes 1,2%. I maailmasõja lahingutes langes või jäi kadunuks vähemalt

---

⁴ Eesti ohvitserkonna kujunemisest Vene armees vt lähemalt: *Kröönström, M.* Eesti rahvusest ohvitserid Vene armees 1870–1917. Magistritöö. Tartu, 1999.

120 eesti rahvusest ohvitseri, kellest enamik olid sõjajärgsed ohvitserid (kaadriohvitseri langes teadaolevalt 33).

Rahvusväeosade loomine 1917. aastal — eestlaste koondamine kodumaale

Rahvuslike väeosade loomise küsimus oli eestlastest sõjaväelaste ja seltskonnategelaste seas päevakorra kerkinud juba maailmasõja alguses, eriti pärast seda kui lätlastel õnnestus 1915. aastal saada keskvalitsuselt luba kütipolkude formeerimiseks⁵. Tartu seltskonnategelased eesotsas J. Tõnissoniga leidsid, et eestlased peaksid lätlaste eeskujul taotlema rahvuspolkude loomist eesmärgiga neid rakendada Eesti territooriumi kaitsmisel. Tallinna poliitilised ringkonnad (J. Vilms jt.) seevastu tunnistasid selliste väeosade moodustamise enneaegseks, kartes, et Vene väejuhatuse saadab ka eestlastest komplekteeritavad üksused nagu lätlaste omad kiirkorras rindele, kus paljud mõttetult hukkuksid. Esialgu jäigi peale tallinlaste seisukoht.

Olukord muutus tsaarivõimu kukutamise järel. 1917. aasta veebruarisündmuste järel, mil paisu tagant pääses kogu Vene impeeriumis valla rahvuslik eneseteadvus, väikerahvaste püüd autonoomiale ja iseseisvusele. Senine monarhia üks olulisemaid tugisambaid — Vene armee — hakkas lagunema. Impeeriumi väikerahvaste enesemääramispüüded tõstsid senisest hoopis laiaulatuslikumalt päevakorra sõjameeste kodumaale saatmise ja rahvusväeosade loomise küsimuse. Nende protsesside oluliseks käivitajaks oli muidugi ka sõjatüdimus ja koduigatsus, mistõttu initsiatiiv sõjaväelaste kodumaale koondamiseks tuli sõdurite endi hulgast⁶.

---

⁵ Vt lähemalt Läti rahvusväeosade loomise kohta: ПГВИА. F 2003. N 2. S 323, 324, 327.

⁶ Vt seniseid olulisemaid käsitusi Eesti rahvusväeosade loomise kohta: Kurvits, O. Eesti rahvusväeosade loomine 1917–1918. 1. Eesti polk I. Tallinn 1930; Kurvits, O. Eesti rahvusväeosad 1917.–1918. a. — Eesti rahvusväeosade album II. Tallinn 1937. Lk 11–33; Lokk, V. Eesti rahvusväeosad 1917–1918. Tallinn, 2008.

Nii oli see ka Vene armees teenivate eestlastega. Sõjameeste algatust toetasid nüüd ka seltskonnategelased. Peterburis ja Tallinnas ning ka paljudes väeosades loodi eraldi sõjaväeorganisatsioonid ja komiteesid, mis hakkasid tegelema eestlaste kodumaale saatmisega.

Armees süveneva korratuse tingimustes oli Ajutine Valitsus valmis distsipliini tugevdamiseks toetama rahvuslike üksuste loomist. Ka Tallinnas asuvas Keiser Peeter Suure merekindluse juhtkonnas leiti, et mõne väeosa eestistamine aitaks kaasa korra tagamisele. 1917. aasta aprilli alguses saadigi Peastaabilt luba kahe kindluspõlgu komplekteerimiseks eestlastega Tallinnas⁷. Kindluspõlkude eestlastega komplekteerimise asemel aga pandi tegelikult alus rahvuspolgu loomisele. Lühikese ajaga koondati Tallinna ligi 4000 eestlastest sõjaväelast. See oli aga pinnuks silmas enamlastele, kes tegid aktiivset kihutustööd loodava rahvuspolgu vastu nõudes selle laialisaatmist. Seda ei tehtud, kuid päris mõjuta enamlaste vastutegevus ei jäänud. Tollane sõjaminister A. Kerenski andis 7. mail lõpuks ametliku loa 1. Eesti polgu moodustamiseks tingimuse, et seda tehtaks Tallinnast väljas — Rakveres. Nii ka toimiti.

1917. aasta juuni keskel toimus Tallinnas I eesti sõjaväelaste kongress, mis pidas vajalikuks jätkata rahvusväeosade loomist ja eestlastest sõjaväelaste koondamist kodumaale. Kongressil moodustati rahvusväeosade loomist koordineeriva keske poliitilise institutsioonina Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee. Mõödapääsmatuks osutus uute väeosade ja neid ühendava suurema väekoondise loomine. Sõjaväevõimude poole pöördumisel aga tegutsesid erinevad organisatsioonid koordineerimatult taotledes nii korpuse, diviisi kui brigaadi moodustamist⁸. Suurema väekoondise loomiseks sõjaväevõimud esialgu luba ei andnud, kuid uute väeosade komplekteerimine siiski jätkus. Selle protsessi oluliseks kiirendajaks sai Saksa vägede edasitung Baltikumis. 1917. aasta sügisel pandi alus

---

⁷ РГАВМФ. Ф 949. N 1. S 680. L 1–3. Kindluse komandant märkis oma ettekandes, et kohalikud seltskonnategelased lubasid rahvusväeosade loomisele igati kaasa aidata.

⁸ Vt lähemalt: РГВИА. Ф 2003. N 2. S 355. L 34–83.

tagavarapataljoni loomisele Tartus⁹. Tallinnas hakati moodustama 3. Eesti polku, mis pidi kindlustama korda ja julgeolekut linnas. Järk-järgult muutus ka sõjaväevõimude seisukoht täiendavate rahvusväeosade loomisesse.

1917. aasta detsembris saadi väejuhatuselt lõpuks luba Eesti Diviisi asutamiseks, mille koosseisu pidid kuuluma neli jalaväepolku, ratsapolk, suurtükiväebrigaad. 2. Eesti polk komplekteeriti pataljoni kaupa Pärnus, Viljandis ja Paides, 4. polgu komplekteerimiskohaks sai Rakvere. Ratsaväepolku formeeriti Viljandis ja suurtükiväebrigaadi Haapsalus. Moodustati Eesti Diviisi staap, mille ajutiseks kohusetäitjaks nimetati alampolkovnik J. Soots. Diviisiülemaks kutsuti polkovnik J. Laidoner, kes asus ametisse 23. detsembril 1917. aastal. J. Laidoner asus Eesti Diviisi etteotsa üsna keerulisel ajal. Venemaal oli toimunud enamlik riigipööre ning ka rahvusväeosades tugevnesid kommunistlikud meeleolud, eriti Tallinnas ja Tartus. Enamlaste mõju siiski lõplikult rahvusväeosades maksvusele ei pääsenud ning kokkuvõttes olid rahvusväeosad oma riikluse idee teostumisel oluliseks teguriks.

Kokkuvõtteks

1. Sõjaväekohustuse (nekruti- maaitseväe- ja üldise sõjaväekohustuse) tagajärjed olid mitmepalgelised, kuid üldjoontes grupeeruvad nad kolmeks: demograafilisteks, majanduslikeks ning sotsiaalseteks¹⁰. *Demograafilised* tagajärjed tähendasid esmalt just otseseid inimkadusid, millega omakorda kaasnesid mitmepalgelised muudatused rahvastiku arenguprotsessis. Sõjaväekohustusest tingitud rahvastikukaod võisid omakorda olla taastumatud või taastuvad. Esimesel juhul oli tegemist väeteenistuses surnute, lahingu-

---

⁹ Meos, E. Eesti Tagavarapataljon ja temaga ühenduses olevad sündmused 1917–1918. Tartu, 1928. Lk 7–12.

¹⁰ Vt lähemalt: Tannberg, T. Das Imperium und sein Grenzgebiet. Hauptzüge und Eigenarten der Rekrutenordnung in den baltischen Gouvernements (1796–1874) // Festschrift für Vello Helk zum 75. Geburtstag: Beiträge zur Verwaltungs-, Kirchen- und Bildungsgeschichte des Ostseeraumes. Tartu, 1998. S. 323–330.

tes langenute jms. otseste inimkadudega, kuna teisel juhul pöördu-
sid sõjaväeteenistusse kaasatud mehed kodumaale tagasi kas pärast
teenistusaja möödumist või juba varem mingil põhjusel erustudes.
Nekrutikohustuse ajajärgul oli Eestis tegemist valdavalt taastuma-
tute inimkadudega, sest raskete teenimistingimuste, pika teenistus-
aja (sellest tuleb allpool pikemalt juttu) jms. põhjustel ei pöördu-
nud enamik nekruteid kodumaale tagasi. Aastatel 1797–1874 sõja-
väkke võetud nekrutitest ligikaudu 70 000–80 000 meest kaotasid
oma elu kas ränkraskete teenistustingimuste tõttu või lahinguväljal.
Otseste inimkadude mõju oli rahvastiku demograafilisele arengule
tuntav: vähenes abiellumus ja sündimus, mille tagajärjel aeglustus
ja muutus hüppeliseks rahvastiku loomulik juurdekasv (sündimata
jäänud lapsed), hälbis elanikkonna sooline ning vanuseline struk-
tuur. Üldise sõjaväekohustuse ajajärgul oli tegemist valdavalt taas-
tuvate inimkadudega, kuid I maailmasõjas sai seevastu surma hin-
nanguliselt üle 10 000 eestlasest noorsõduri. Kokkuvõttes võib tõ-
deda, et kuni 1917. aastani võeti Eestist Vene armee teenistusse
ligikaudu 300 000 meest, kellest ligikaudu 95 000 ei pöördunud
kunagi enam kodumaale tagasi. *Majanduslikud* tagajärjed väljen-
dusid eelkõige elanikkonna poolt tehtud materiaalseid ja rahalisi
kulutusi, mis olid seotud sõjaväe ülalpidamisega, nekrutite (maa-
kaitseväelaste) varustamisega riietuse, proviandi ja rahaga, küüdi-
vankrite väljapanemise jms. kohustuste ning maksudena. Nende
koormiste ja maksude täitmine ning tasumine lasus 19. sajandil
valdavalt kogukonnal. Üldise sõjaväekohustuse kehtestamisega
võttis need kulud enda kanda riik. Sõjaväekohustuse *sotsiaalsed*
tagajärjed olid seotud eelkõige selle nekrutikohustusega kaasnenud
sotsiaalsete muutustega Eesti külas, kuhu tekkisid täiesti uued
sotsiaalsed rühmad — erusoldatid, soldatinaised ja soldatilapsed
ehk kantonistid. Kokkuvõttes olid sõjaväekohustuse tagajärjes eriti
rängad suuremate sõdade ajal: Napoleoni sõdade, Krimmi sõja ja
I maailmasõja ajal.

2. Eesti ala tihedam integreerimine impeeriumi sõjaväesüsteemi
pakkus eestlastele (ja teistele rahvustele) eelkõige alates 19. sajandi
2. poolest järjest suuremat võimalust sõjakoolides hariduse saami-
seks ja ohvitseri elukutse omandamiseks. Enamikele oli sõjakooli
minek sunnitud samm, kuna kodumaal nappis eneseteostuse või-

malusi. See puudutas eriti paljulapselisi taluperesid, kus nooremattel poegadel polnud mingit lootust tulevikus talupidajaks saada. Sõjakoolid aga pakkusid tolle aja tingimustes arvestavat haridust ning ohvitserikarjäär Vene armees oli igati sobilikuks eneseteostuse võimaluseks, millega kaasnes ka kindlasti sotsiaalse staatuse tõus kasvõi seetõttu, et juba esimese ohvitseri auastmega käis kaasas ka isikuaadli tiitel.

3. Rahvusväeosade loomine 1917. aastal võimaldas kodumaale koondada enamiku Vene armees teeninud eestlastest sõduritest ja ohvitseridest, kellela oleks olnud mõeldamatu võit Vabadussõjas ning hilisem Eesti kaitseväge loomine ja areng. 1917. aasta keerulises sisepoliitilises ja sõjalises olukorras olid rahvusväeosad ühiskonda stabiliseerivaks jõuks kindlustades teed omariiklusele, mis kuulutati välja 24. veebruaril 1918. aastal.